

Field : Literature

Type : Review Article

Received: 19.03.2016 - *Accepted*: 20.05.2016

Necib el-Kîlânî'nin “Kâtîlu Hamza” Adlı Romanı Üzerine Bir Tahlil Denemesi

Halil İbrahim ŞANVERDİ

Çankırı Karatekin Üniversitesi, Çankırı, TÜRKİYE

E-Posta: halilbrahim@hotmail.com

Öz

Roman, gerçek ya da hayal ürünü bir olayın yer, zaman ve kişi unsurlarına bağlı olarak uzun soluklu anlatıldığı eserlerdir. Roman türlerinden biri olan tarihi roman, konularını tarihte cereyan etmiş olaylar ve o zamanda yaşamış kahramanlarla onları çevreleyen gerçek veya hayali kişilerin hayat maceralarından alan roman türüdür. Tarihi romanlarda yazarın hayal gücüyle birleştirerek okuyucuya sunduğu olaylar, tarihi olayın monoton şekilde anlatılmasından daha etkileyici olabilmektedir. 1931-1995 yılları arasında yaşayan Necib el-Kîlânî, Mısır'ın el-Garbiyye iline bağlı olan Şarşâba köyünde doğmuştur. Ailesi özellikle erkek çocuklarını modern okullarda okutmaya özen gösterirdi. el-Kîlânî ilkokuldan sonra dini ilimlerin verildiği Ezher lisesine gitmek istese de dedesi O'nu Amerikan lisesine yazdırmıştır. 1952 yılında Kahire Üniversitesi tıp fakültesine kayıt yaptırmış ve üniversite hayatı boyunca edebiyat, siyaset ve felsefe alanında birçok eser okumuştur. 1954 yılında İhvânul Müslimîn grubuna üye olduğundan hapisaneye girmiş ve eğitim hayatı yarıda kalsa da 1960'da fakülteden mezun olmuş ve doktor olarak göreve başlamıştır. Asıl mesleği doktorluk olan ve Arap edebiyatında İslami edebiyatın öncüsü kabul edilen Necib el-Kilâni edebi bir şahsiyettir. Daha çok İslami içerikli romanlar kaleme alan el-Kîlânî henüz üniversite öğrencisi iken yazdığı kısa hikâye ile birincilik kazanmıştır. Meşhur yazar Necib Mahfuz'un düzenlediği toplantılara katılmış ve bunun gibi daha birçok edebi toplantılara katılmaya özen göstermiştir. Bu çalışmada Arap İslam edebiyatında önemli bir yeri olan Necib el-Kîlânî'nin hayatı, eserleri, edebi yönü ele alınmış ve “Kâtîlu Hamza” adlı tarihi romanı, olaylar, kahramanlar, modern anlatım teknikleri, dil ve tasvirler açısından incelenmiştir. Yazarın 'Kâtîlu Hamza' adlı romanında geçen olaylar, Hz. Peygamber'in amcası Hz. Hamza'yı şehit eden Vahşi'nin hayat hikâyesiyle kurgulanarak okuyucuya sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Roman, Necib el-Kîlânî, Kâtîlu Hamza.

An Analysis of Nagib al-Kilani's Novel "Katilu Hamza"

Abstract

Novel is a literary work which narrates long printed story about imaginary or real characters and events. In novels, events are handled in a considerably complex and detailed way. In the other hand, historical novel is a work of writing that reconstructs the past in which a story is made up and sometimes borrows true characters and events of the time period in which it is set. Combining historical novel events in the author's imagination presented to readers, it may be more impressive than the historical events described in the monotonous way. Nagib al-Kilânî who lived between the years 1931-1995 was born Şarşâb which is in a village in al-Garbiyya in Egypt. His family took care to read the boys in modern schools. After primary school he wanted to go to the al-Azhar High School for religious sciences but his grandfather has given him the American high school. In 1952 he enrolled in Cairo University faculty of medicine and he has read many works on politics, philosophy and literature throughout his life in university. In 1954 he entered the prison for a member of the group Ihvânu'l-Muslim and therefore he graduated from the school in 1960 and began to work as a doctor. The pioneer writer of Islamic literature Nagib el-Kilâni's main profession is doctor. He gained the first award because of writing short story while he was student in the university. Mostly he wrote Islamic novels. He participated in literature meetings organized by the famous writer Naguib Mahfouz, and has endeavored to participate in many literary meeting like this. In this study, it was studied an important representative of the Arabic Islamic literature Nagib al-Kilani's life, works, literary personality and the novel "Katilu Hamza (The Murderer Of Hamza)" was examined in view of events, heroes, modern expression techniques, depictions and language. This author's novel named 'Katilu Hamza' the events were presented to readers with story life of Vahşi who was murderer Hamza the uncle of Prophet in the battle of Uhud.

Keywords: Novel, Nagib al-Kilani, Kâtilu Hamza (The Murderer Of Hamza).

Giriş

Arap İslam edebiyatının önemli temsilcilerinden olan Necîb el-Kîlanî, İslami olayları, Müslümanların sosyal durumunu konu alan birçok eser kaleme almıştır. Yazarın kaleme aldığı “Kâtilu Hamza” adlı romanı da adından anlaşıldığı üzere Hz. Peygamber’in değerli amcası Hz. Hamza’yı şehit eden Vahşi’nin yaşadığı olaylar, çırpınışlar ve düşünce bulanıklığı üzerinde kurgulanarak İslamiyet’in gelişinden sonra yaşananlara özellikle Uhud Savaşı ve Mekke’nin Fethi dönemine ışık tutan tarihi bir romandır.

Tarihi romanın okuyucuyu sıkmadan olayları merak uyandırarak sunması, tarihi olayları direkt okumaktan çok daha ilgi çekici olmaktadır. el-Kîlanî’nin eleştirmenler tarafından üslubunun beğenilmesi ve eserlerinde yer alan tasvirlerin başarılı olması kendisini ön plana çıkaran özellikleridir. Bu eserinde de gerek üslubu, gerekse kişi ve olay tasvirleri okuyucuya eseri okurken tarihi olayı hayalinde canlandırmasına imkân vermektedir.

Necîb el-Kîlanî’nin Hayatı

Necib el-Kîlanî, 1931 yılında çiftçi bir ailenin çocuğu olarak Mısır’ın el-Garbiyye iline bağlı olan Şarşâba köyünde doğmuştur. Ailesi özellikle erkek çocuklarını modern okullarda okutmaya özen gösterirdi. Yazar, ilim hayatında en büyük destekçisinin dedesi olduğundan bahsetmektedir. Çocukluğu doğduğu köyde geçen yazar dört yaşında dedesi tarafından dini ve müspet ilimler veren köy okuluna gönderilmiştir. Bu okulda özellikle Kur’an, Hadis ve okuma-yazma öğrenmiştir. Yedi yaşında köyündeki ilkokula devam etmiştir. İlkokuldan sonra Tanta’daki dini ilimlerin verildiği Ezher lisesine gitmek istese de dedesi O’nu Amerikan lisesine yazdırmıştır. Derslerine düzenli çalışan, disiplinli, üretmeyi seven bir öğrenci olan el-Kîlanî, dini yönden de kendisini donatmak için lisedeyken tarikat şeyhi Şeyh Mahmud Meddah’ın sohbetlerine katılmıştır. Siyasete ilgisi olan yazar, 1948 yılında İhvânü’l-Müslimîn grubuna katılmış ve 1949 yılında bu grubun dergisinde ilk kasidesi “Beyne Eydinâ”yi yayınlamıştır. 1952 yılında Kahire Üniversitesi tıp fakültesine kayıt yaptırmış ve üniversite hayatı boyunca edebiyat, siyaset ve felsefe alanında birçok eser okumuştur. 1954 yılında İhvânü’l-Müslimîn grubuna üye olduğundan hapishaneye girmiş ve eğitim hayatı yarıda kalsa da 1960’da fakülleden mezun olmuş ve doktor olarak göreve başlamıştır. Yazar doktor olup da uzmanlığını aldıktan sonra köyüne gidip görevini yaptığı süre boyunca ücretsiz muayeneler, köylülere bedava ilaç verme gibi davranışlarıyla halk tarafından takdir olsa da bazı kesimlerden tepki almıştır. Aynı yıl evlenen yazarın dört çocuğu olmuş ve yazar, her birinin en iyi okullarda okuması için gayret sarf etmiştir. 1965 yılında tekrar tutuklanmış. 1968’de izin alıp Kuveyt’e oradan da Birleşik Arap Emirliklerine gidip doktorluk görevine orada devam etmiştir. Yazar ömrü boyunca her alanda İslami kurallara riayet etmeye çaba gösteren biridir. Hayatının son zamanlarda kötü bir hastalığa yakalanan yazar 1995 yılının Mart ayında vefat etmiş ve Mısır’a defnedilmiştir (Beyca, 2008).

Edebi Kişiliği

Yazarın edebi hayatı erken yaşlarda başlamıştır. İlme ve edebiyata olan ilgisinden dolayı çeşitli yazarların kitabını okumuştur. Yazdığı eserler sebebiyle de çeşitli ödüller kazanmıştır. İlk eseri “Beynâ Eydinâ” adlı şiirini ihvan grubunun dergisinde lise yıllarında yayınlamıştır. İlk eseri “Nahve’l ‘Ulâ” adlı şiir kitabını lise öğrencisiyken bastırmıştır (Beyca, 2008). Üniversite hayatı boyunca edebiyat, siyaset ve felsefe alanlarıyla ilgilenmiş ve bu durum daha sonra eserlerini etkilemiştir.

Sadece Arap yazarları okumakla kalmamış lise öğrenimini Amerikan lisesinde aldığından, İngilizceye hâkim olması sebebiyle batılı yazarların eserlerini de okumuş ve onların edebi yönlerinden etkilenmiştir. İslami edebiyat ile batı edebiyatını karşılaştırmasında batı edebiyat tarihine hâkim olduğu görülmüştür. el-İslamiyye ve'l-Mezâhibu'l-Edebiyye adlı eserinde Amerikalı edebiyatçı Norman Mailer'in dünya edebiyatında bağlılık konusundaki görüşlerinden alıntılar yapmıştır. Fransız düşünür ve yazar Sartre'nin, Rus edebiyatçı ve düşünür Tolstoy, Dostoyevski, Maksim Gorki gibi edebiyatçıların düşüncelerine yer vermiştir (Beyca, 2008).

Kılânî ayırım yapmadan hem doğu hem batı edebiyatından eserler okumuştur. Birçok yazarı yakından takip etmiş ve bazı yazarların kendisinde önemli etkiler bıraktığını belirtmiştir. Yazar, dönemin siyasi gelişmelerini eserlerine yansıtıyor, içinde yaşadığı siyasal, sosyal olaylar hakkında yazılar yazıyordu. Halkın sorunlarına değinmesinin sorumluluğunun bir parçası olduğunu belirtmekteydi.

İlk romanı "et-Tarîku't-Tavîl"i üniversite öğrencisi iken edebi yöntemleri bilmeden kaleme almıştır (Beyca, 2008). Üniversite öğrencisi iken siyasi görüşünden dolayı şahit olduğu ve yaşadığı olaylardan etkilenerek hikâyeler yazmıştır. Üniversitede iken siyasi olaylar dolayısıyla hapisliğe girip çıktıktan sonra belirli bir süre edebi eserlere ara verir. Bir süre sonra Necib Mahfuz'un toplantılarına benzer edebi toplantılara katılır ve bu toplantıların kendisine çok şey kattığını ifade eder.

Önemli bir yazar olan Taha Hüseyin'in şeref başkanı olduğu İttihadu'l-Kuttâb adlı kulübün düzenlediği kısa hikâye yarışmasında "eş-Şucâ'" adlı hikâyesiyle altın madalya kazanmıştır. Bu hikâye Necib Mahfuz'un toplantısında okunmuş Ali Ahmed Bakesir bu hikâye için; 'Bu hikâye, etkileyici, gerçek insan örneğini mükemmel bir sanat örneğiyle sunmuştur' demiş, Mahfuz da buna yakın ifadeler kullanmıştır (Beyca, 2008).

Kılânî İslam edebiyatının öncü ismi olmuştur. Bu şekilde ünlenmesinin bir diğer sebebi Necib Mahfuz'un O'nun hakkında bir dergiye verdiği demeçtir. Dergide Kılânî'nin Müslümanların sorunlarına, hayatlarına seçkin üslubuyla yer verdiğini savunarak İslam edebiyatının öncüsü sayılacağını belirtmiştir.

Kılânî kendisiyle yapılan röportajda fikirlerini en çok etkileyen kişinin kendisinin tabiri ile şair, filozof ve allame olan Muhammed İkbal olduğunu belirtmektedir. İkbal ile ilgili yaptığı birçok araştırmasından sonra O'nun hakkında telif ettiği eserler ve yaptığı çalışmalar dolayısıyla çeşitli ödüller aldığını dile getirmekte ve İkbal'in anısına düzenlenen çalışmalardan birinde Pakistan elçiliğinden altın madalya kazandığını vurgulamaktadır. Ayrıca Ahmed Şevki'nin şairliğinden faydalandığını da dile getirir. Hikâye yazımında ise Rus yazar Dostoyevski'nin tesirinde kaldığını ve O'nun için sanat açısından en büyük roman yazarı tabirini kullandığını görüyoruz. Tefik el-Hakim ve Ali Ahmed Bakesir gibi yazarların eserlerini okumaktan da büyük mutluluk duyduğunu dile getirmiştir (Ramadan Yusuf, 2005).

Yazar İslam ve edebiyat ile görüşlerini aynı röportajda şöyle dile getirmektedir. Müslüman için sanat büyük bir gayeye ulaşma vesilesidir. O vesile hayır, Hak ve sevgi ruhuyla dolu bir vicdan oluşturmaktır. İslam tembelliğe, menfiliğe ve enaniyete boyun eğmeyi, razı olmayı haram kılar. İşte büyük sanat budur (Ramadan Yusuf, 2005). Yazar, İslamiyet'in sanatla iç içe olması gerektiğini savunmuştur. Necib Mahfuz, Kılânî için 'edebiyat dünyasında önemli bir yeri olan, güçlü bir bakış açısına sahip ve eleştirel yönü bulunan İslami bir edebiyatçıdır' demiştir.

Yazar dinin yaşamın bir parçası olduğu için sanatta da yer alması gerektiğini savunmuş bunu da detaylı bir şekilde eserinde açıklamıştır (el-Kilani, 1987: 17,18,19).

Eleştirmenler Necib el-Kîlânî'nin hem edebi yönü hem de insani yönü üzerinde farklı yorumlar yapmışlardır. Hilmi Muhammed el-Kâ'ûd; "el-Kîlânî, eserlerinde abartıdan uzak gerçekçi bir tavır ile sosyal konulara da değinen biri olmakla birlikte dili kullanmadaki dikkati gözden kaçırılmamalıdır" der (el-Kâ'ûd, 2009). Câbir Kamîha ise Kilani'nin yoğun ve derin bir hissiyata sahip olduğunu bunu da eserlerine yansıttığını belirtir (el-Cemal, 2015).

Kendisinin hayatını en çok etkileyen şeyin ihvan grubu olduğunu belirtmektedir. Fikri hayatının bu grubun konferanslarından, katıldığı toplantılardaki görüşlerinden etkilendiğini dile getirmiştir. Bu grup hemen hemen her alanda siyaset, edebiyat, sanat, sağlık ve daha birçok konuda konferanslar düzenlemekteydi (Necib el-Kilani ve İslam Romancılığı).

Devrimi yapanları eleştirdiğinden birçok yazar gibi O da hapisaneye girmiş ama yine de gerçekleri yazmaktan kaçınmamıştır. Ayrıca daha önce hiç kimsenin dikkatini çekmeyen dünyanın farklı bölgelerinde yaşayan Müslümanların durumunu, sıkıntılarını konu alan eserler kaleme almıştır. el-Kîlânî'nin yazarlık yönünün öne çıkmasının yanı sıra asıl mesleği olan doktorluktaki hassasiyeti ve insanlara olan hizmeti birçok kesimden takdir toplamıştır. Yazarlıkta nasıl insanlara yararlı olmayı hedeflemişse mesleğinde de aynı hedeften sapmamıştır.

Eserleri

Yazarın hikâye, roman gibi türlerde birçok eserinin yanında şiirleri, edebi eleştiri yazıları ve tıp alanıyla ilgili yazıları da vardır. Birçok eseri İngilizce, Fransızca, Türkçe, Rusça, Farsça ve Çinceye tercüme edilmiştir. Ancak burada şunu dile getirmek gerektiğini düşünüyorum. Türkçeye çevrilen eserlere baktığımızda çok az sayıda eserinin dilimize kazandırıldığını görüyoruz. Yazar, farklı türlerde yazdığı eserler vesilesi ile çeşitli ödüllere mazhar olmuştur.

Necib el-Kîlânî çok sayıda roman ve kısa hikâye kaleme almıştır, bu eserlerinin de İslamiyet'le örtüşmesine dikkat ettiği dile getirilmektedir (el-Cemal, 2015).

Taha Hüseyin'in şeref başkanı olduğu kulüp tarafından düzenlenen yarışmada 'eş-Şucâ' adlı eseri ile altın madalya kazanmıştır. Eğitim bakanlığı tarafından da birçok kez çeşitli alanlarda yazdığı eserler sebebiyle ödüller almıştır. Sanat ve edebiyat topluluğu tarafından 'el-Yevmu'l-Mev'ûd' adlı eseri dolayısıyla ödüle layık görülmüştür. Muhammed İkbâl için yaptığı çalışmalar sebebiyle de Pakistan Başkanı tarafından 1978 yılında kendisine ödül verilmiştir (Necib el-Kilani ve İslam Romancılığı).

Yazarın çeşitli alanlarda 70'ten fazla eseri bulunmaktadır. Hikâye ve roman türünde yazdığı eserlerden bazıları şunlardır: "Nurullah", "Ard'u-l Enbiya", "et-Tarîku't-Tavîl", "fi-z Zalâm", "Ellezine yehterikun", "el-Yevmu'l Mev'ud". Kısa Hikâyeleri; " 'İnde Rahîl", "el-Kâbûs", "el-'âlâmu dayyîk". Yine kendisinin kaleme aldığı 6 ciltten oluşan "Lemahât min hayatî" adlı otobiyografisi bize yazarla ilgili geniş bilgiye ulaşmamızı sağlamaktadır.

Necib el-Kîlânî'nin Katilu Hamza Romanı

Yazarın tarihi romanlarından biri olan Katilu Hamza 1979 yılında Beyrut'ta basılmıştır. Romanda Hz. Peygamber'in amcası Hz. Hamza'yı Uhud Savaşında şehit eden Vahşi'nin hayat hikâyesi konu edinmiştir. Vahşi'nin Müslüman olmadan önceki gelgitleri, hayata bakışı,

düşünceleri ayrıntılı bir şekilde sunulmuş ve Müslüman olduktan sonraki durumu da detaylı bir şekilde okuyucuya aktarılmıştır. Romanın geneline bakıldığında olay ve kişi tasvirlerinin dikkatli bir şekilde verilmesi sebebiyle o zamanki toplumda köleliğin ne demek olduğu gözler önüne serilmektedir. Ancak İslamiyet'in gelişi ile tüm insanların eşit sayıldığı bir toplumun doğuşu tabii ki zor olmuştur. Uhud Savaşı sırasında Müslümanlar ve müşrikler arasındaki çekişmeler, Mekke'nin fethi ile İslamiyet'in hâkimiyeti ve bu yüce dinin insanları ne derece etkilediği romanda okuyucuya sunulmuştur.

Ayrıca romanda geçen bazı olaylarla sanki sosyal mesaj verilmek istenmektedir. İslamiyet'in doğuşunda Hz. Muhammed için çok değerli ve önemli bir destekçi olan Hz. Hamza'yı şehit eden kişiyi Müslüman olduğunda affetmesi, O'nun insanlığa örnek teşkil edecek harikulade bir davranıştır. Bunun yanı sıra romanın ana kahramanı ile yakın dostu Süheyl arasında geçen kötü bir tartışmadan bir süre sonra birbirleriyle karşılaşmalarını yazar şu sözlerle anlatarak okuyucuya bir nevi mesaj vermektedir. Vahşinin: *"Artık gelmeyeceğini düşündüm çünkü geçen görüşmemizde seni kırdım"* demesi üzerine Süheyl: *"Dostluğumuzu senin dar zamanlarından birinde sivri dilli olduğun için kurban edeceğimi mi sandın?"* diyerek karşılık vermesi okuyucuya gerçek dostluk hakkında verilmiş bir mesajdır diye düşünülebilir. Romanda buna benzer toplumsal mesajlar yer almaktadır.

Olay Örgüsü

Kâtilu Hamza romanı tarihi bir roman olmasının yanında birçok duygunun yer aldığı bir romandır. Roman sanki fırtına öncesi sessizliği haber verircesine bir gece karanlığının tasviriyle başlar. Kısaca romanı şu şekilde özetlemek mümkündür.

Gece karanlığı çökmüştü ve yakın bir zamanda Bedir savaşında ölenlerinin intikamını almak için Mekkeliler, Müslümanlarla savaşacaklar. Mekke'nin dışında ücra bir yerde Vahşi, sevdiği kızla oturmaktadır. Kız Vahşi'yi derin düşünceler içinde görünce neyin var diye sorar. Vahşi, içinde fırtınalar koptuğunu, hayatın kendisi için anlamsız olduğunu ve hayattan lezzet almadığını anlatmaya başlar. Efendisinden de diğer tüm efendilerden da nefret ettiğini, hayvanların bile sahiplerinin yanında bir değerleri olmasına rağmen kendilerinin efendilerinin nezdinde bir değerleri olmadığından uzun uzadıya bahseder. Artık diğer insanlar gibi özgür olmak istediğini söyler. 'Able duyduklarına şaşırır. Son zamanlarda sevdiği insanın söylediklerinin çok tuhaf ve tehlikeli olduğunu düşünür. Vahşi, Hz. Muhammed geldikten sonra ortalığın daha da karıştığını söylese de 'Able Peygamber'in kendileri gibi köle olan Bilal'i müşriklerin elinden alıp özgürlüğüne kavuşturduğunu söyler. Vahşi, efendisi Cubeyr b. Mut'im ile arasında geçen konuşmayı hatırlar. Efendisi Vahşi'ye, mızrak ve ok kullanmaktaki ustalığını bildiğini söyleyerek hür olmak istiyorsan amcamın oğlu Ta'ima b. 'Adî'yi Bedir'de öldüren Peygamberin amcası Hamza'yı öldür diyerek şartlı bir anlaşma sunmuştur.

Aslında Vahşi, Bilal gibi Hz. Muhammed'e gidip iman etmek istemişti de efendisinin kendisine yapacakları korkusu ağır basmıştı. Efendisinin teklifinden sonra Vahşi'nin gözü hiçbir şey görmüyordu tek düşüncesi özgür olmak ve sevdiği insanla evlenmekti. Bunun yanında böyle bir şey yaptığında insanlar hep kendisinden övgüyle bahsedecek diye düşünüyordu. Bu teklifin yanı sıra Ebû Süfyan'ın karısı Hint üzüntülü ve kin dolu düşüncelerle bir gün Vahşi'nin yanına gelir. Çünkü Müslümanlar, oğlu Hanzala'yı Bedir'de öldürmüşlerdi. Hint de Vahşi'ye Hamza'yı öldürmesi karşılığında ne isterse vereceğine dair söz verir. Bunları duyan Vahşi Hamza'yı öldürmeye karar verir ve Uhud Savaşı'na katılır.

Uhud Savaşı'nda Hz. Hamza'yı şehit eder ve özgürlüğünü kazanır. Ancak ondan sonra hiçbir şey düşündüğü gibi olmaz. Toplum içinde beklediği saygıyı görmez. Artık özgür olan Vahşi, efendisinden 'Able'yi ister, ilk önce buna şiddetle itiraz edip hakaret eden efendisi, kölesi 'Able'nin Müslüman olduğunu duyunca Vahşi'ye "al senin emrinde artık" der. Müslüman olduğu için Vahşi'nin teklifini reddeden 'Able bu durumu kabul edemez ve uygun bir zamanını bulup Vahşi'den kaçır. Vahşi bu olaydan sonra kendisini içkiye verir ve geceleri o yörede oturan Visâl adındaki bayana gider, derdini anlatır. Ara sıra Süheyl adındaki dostuyla da dertleşir fakat dostları da kendisine deva olmaz. Bunun yanı sıra Hz. Hamza'yı şehit ettikten sonra sık sık O'nun hayalini gören Vahşi arkadaşlarıyla bir arada otururken bile "Hamza beni öldürecek, üzerime geliyor" diyerek kendisini kurtarmalarını ister. Her yerde Hz. Hamza'nın hayalini gören Vahşi için hayat zindan olmaya devam etmektedir.

İslamiyet günden güne yayılmakta, Mekke'deki Müslüman sayısı giderek artmakta ve etrafındakiler de birer birer Müslüman olmaktadır. İçten içe Müslüman olmak isteyen Vahşi, Peygamber'in amcasını şehit ettiği için korktuğundan, yaşananlardan dolayı Müslümanlara karşı kin beslemesinden ve inadından Müslüman olmaz. Büyük gün gelir, Mekke'nin fethine şahit olan Vahşi Peygamber'in kendisini öldüreceği korkusuyla Mekke'den uzaklaşır. Duyduğu haberlere inanamaz, kendisine Hz. Hamza'yı öldürmesi karşılığında özgürlüğünü veren efendisi Cubeyr ve istediği her şeyi mal, mülk vs. veren Hint bile Müslüman olmuştur. Mekke civarında yaşayan kabilelerin birçoğu da Müslüman olur. Vahşi dostu Süheyl'le hâlâ görüşmektedir. Bir gün Süheyl O'na İslamiyet'i anlatır ve Müslüman olması gerektiğini söyler. Vahşi ise "ben Peygamber'in amcasını öldürdüm beni asla affetmez" diye düşünmektedir. Süheyl, İslamiyet'in geçmiş günahları sildiğini, Hz. Muhammed'in bir insanın Allah'a iman etmesindeki sevincinin O'nun nezdinde her şeyden üstün olduğundan bahseder. O anda Vahşi 'Allah'a iman ettim' der. Artık Vahşi rahatlamıştır hayatına güneş doğmuştur. Ölüm korkusundan kurtulur ve Hz. Peygamber'in huzuruna gelir. Gözü yaşlı bir şekilde şehadet getirir. Hz. Peygamber birinin daha Müslümanlığına şahit olduğu için gülümser. Ama Müslüman olan kişinin yüzüne baktığında içinde bir sıkıntı zuhur eder. "Sen Vahşi misin?" der. Vahşi: "evet Allah'ın resulü". Peygamberimiz "otur ve bana Hamza'yı nasıl öldürdüğünü anlat" der. Vahşi detaylıca anlattıktan sonra Resulullah "yazıklar olsun sana gözüme görünme" der.

Vahşi Müslüman olur ve özgürdür ama Resulullah'ın sözü zihninden hiç silinmez, içini kemirip durur. Süheyl'e, "Peygamber keşke beni öldürseydi" der. Vahşi'nin Müslüman olduğu haberi şehirde yayılır. Vahşi yolda Cubeyr ile karşılaşır ve eski efendisinin kendisine "merhaba kardeşim" demesi üzerine kulaklarına inanamayan Vahşi "bu söz maldan mülkten çok daha güzel" der.

Günler geçer Hz. Muhammed'in vefat haberi şehre bir karanlık gibi çöker. Kimi ölmedi der inanamaz kimi de ölümü kabul eder sabırla karşılar. Hz. Vahşi, Hz. Muhammed'in vefatından o kadar etkilenir ki Resulullah'ın vefatı üzerine nida eder: "*Sen vefat ettin de ben Vahşi neden yaşıyorum, yüzümü dünyada Sen'den uzak tuttum, ahirette de o güzel yüzünü benden mahrum eder misin?(s.266)*". Süheyl gelir Vahşi'nin omzuna dokunarak "bizim durmamamız lazım, doğu-batı, güney-kuzey demeden cihat etmeliyiz" der.

Resulullah'ın vefatı üzerine Hz. Ebubekir Müslümanların halifesi olur. Hz. Ebubekir'e farklı bölgelerden insanların dinden döndüğüne dair haberler gelmeye başlar ve buralara seferler düzenlenmeye başlanır. Hz. Vahşi'ye de Halid b. Velid ile birlikte Yemâme'de yalancı peygamber olarak ortaya çıkan 'Museylematu'l-Kezzâb'a karşı sefere çıkmak nasip olur. Yemâme'de savaş çıkar ve Vahşi "Museylematu'l-Kezzâb"ı öldürür. Savaş bitikten sonra

mızrağını sallayarak “aynı mızrakla Resulullah’tan sonra en hayırlı insanlardan biri Hz. Hamza’yı ve en şerli insan Museylamatu’l-Kezzâb’ı öldürdüm” der. Aşırı yorgunluktan bitkin düşer ve dalar. Bir süre sonra Allahu Ekber, Allahu Ekber nidalarıyla yüzünde tebessümle uyanır. Ne olduğunu sorduklarında: “Rüyasında Hz. Hamza’yı gördüğünü, kendisine gülümsediğini ve sarıldıktan sonra cennette beraber olacağını söylediğini” büyük bir sevinçle anlatır (s.267-269).

Hz. Vahşi cihat ederek hayatına devam eder, Yermük Savaşı’na katılır. Hicretin 25.yılında Humus’ta yatağında vefat ettiği nakledilmektedir.

Şahıs Kadrosu

Romanın ana kahramanı İslamiyet’ten önceki devirden kalma adetlerle hala köle olan ve özgürlüğe susamış Vahşi’dir. Vahşi hedefine varmak için her yolu mubah sayan, kararlı, içini hırs bürümü, hayatı eğlenceden ve içkiden ibaret gören, inatçı, karamsar bir kişilik olarak karşımıza çıkar. Sürekli içinde kendisiyle savaş halinde olan kahraman, mübarek bir insanı öldürmenin acısıyla yaşayamamakta ve intiharı bile düşünmektedir. Aynı kahraman, İslam’la şereflendikten sonra Hz. Peygamber’in yüzüne hasret kalmanın her şeyden acı olduğunu, bunun ölümden bile ağır olduğunu düşünmekte ve ardından uzun yıllar İslami cihatlara katılıp İslam düşmanlarını, Hz. Hamza’yı öldürdüğü mızrakla öldürüp içini kemiren acıyı azaltma yoluna giden yumuşak bir kalbe sahip olmuştur.

İkinci kahraman Vahşi ile aynı kişinin kölesi olan ve Vahşi’nin çok sevdiği ‘Able diye isim koyduğu kişidir. ‘Able Müslüman olmadan önce Vahşi ile evlenmeyi düşünmektedir. İslamiyet’i araştırıp Müslüman olduktan sonra Vahşi’yle görüşmeyi bile reddeder. Vahşi, O’nu efendisinden himayesine almasına rağmen bir yolunu bulup elinden kaçmış ve geri dönmemiştir. Vahşi’nin bitmez ısrarına karşın O’nu reddetmesiyle kararlı bir kişilik olarak göze çarpmaktadır. Aynı zamanda kötü şartlarda çalışmasına rağmen İslam’ı araştırmasıyla araştırmacı ve efendisine Müslüman olduğunu söyleyecek kadar cesaretli bir kişilik olarak karşımıza çıkar.

Romanda sürekli Vahşi ile karşılıklı konuşmalarda karşımıza çıkan bir kahraman da Vahşi’nin yakın dostu, Tâif’te ticaretle meşgul olan Süheyl’dir. Vahşi’ye sürekli iyi olanı önermesiyle ön plana çıkar. En önemlisi Vahşi’nin İslamiyet’le şereflenmesine vesile olan kişidir. Süheyl kimi zaman Vahşi ile tartışıp O’ndan ağır ifadeler duysa da dostluğunu hiçbir zaman bitirmeyen her fırsatta kendisinin nail olduğu İslamiyet’i anlatmaktan kaçınmayan vefakâr ve ısrarcı bir kişiliktir.

Vahşi’nin geceleri ‘Able’nın kendisini terk etmesiyle daha sık yanına gittiği ve beraber içki içip dertleştiği, Müslüman olduktan sonra Vahşi’yi reddederek bir gece Medine’ye kaçan Visâl, başka bir kahramandır. Visâl İslamiyet’i kabul etmeden önce Mekke’de kötü bir kadın olarak tanınmıştır. Müslümanlığın geçmişteki tüm günahları sildiğini ve İslamiyet’i kabul ettikten sonra yeniden doğmuş gibi temiz sayıldığını duyduğunda Müslüman olan bir kadındır.

Kölesi olan Vahşi’ye müşriklerin Bedir’de yaşadıkları hezimete büyük katkısı olan Hz. Hamza’yı öldürmesi karşılığında özgür kalacağını teklif eden ve amcasını Bedir’de kaybeden Cubeyr b. Mut’im, romanın bir diğer kahramanıdır. Cubeyr, Müslümanlardan intikam alma hırsıyla dolu, kölelerine bir eşya kadar bile değer vermeyen kibirli bir kişiliktir. Ancak Müslüman olduktan sonra eskiden kölesi olan Vahşi’nin Müslüman olduğunu duyunca ona

kardeşim diye sarılması, İslamiyet'in insanın ahlakına olumlu tesirinin bir örneği olarak göze çarpmaktadır. O'nu mütevazı bir kişiliğe büründüren İslam olmuştur.

O zaman müşriklerin ileri gelenlerinden sayılan, yönetimde söz sahibi olan Ebû Sufyân bir diğer kahramandır. Ebû Sufyân Mekkelilerin, Hudeybiye Antlaşması'na göre umre için Mekke'ye gelen Hz. Peygamber ve Müslümanları öldürme ya da onları Mekke'ye kabul etmeme tekliflerine rağmen, ortada bir anlaşmanın olduğunu söyleyen ve bu tür durumların yaşanmasına engel olmaya çalışan ve anlaşmaya sadık kalınmasını savunan bir kişilik olarak karşımıza çıkar.

Hz. Hamza'yı savaşta öldürmesi karşılığında Vahşi'ye mal-mülk adına ne varsa teklif eden ve Bedir'de oğlu Hanzala'yı kaybettiği için inleyen Ebû Sufyân'ın karısı Hint bint 'Utbe, bir başka kahramandır. Hint, Bedir'de oğlunu kaybettikten sonra intikam hırsıyla yaşayan ve Vahşi'yi ikna etmek için övgü dolu sözlerle yaklaşmış O'nun gönlünü okşayan bir karakterdir. Hint de Mekke'nin fethinden sonra İslamiyet'i kabul edenlerdendir.

Vahşi'yle düşünceleri örtüşen ve babasını Bedir'de kaybeden romanın bir diğer kahramanı 'İkrime b. Ebu Cehil'dir. Mekke fethinden sonra Vahşi'yle kaçıktan başka şansları kalmadığını düşünüp Mekke'den ayrılmıştır.

Uhud Savaşı'nda müşriklerin komutanlığını yapan ve savaş sırasında müşrikler yenilgiyi kabul edip de kaçmaya başladıktan sonra olayları lehlerine çeviren ancak bir süre sonra içine fırtınalar kopan ve Hz. Peygamber'e gidip Müslüman olan Halid b. Velid başka bir kahramandır.

Hz. Hamza'yı öldürdükten sonra istediği huzura kavuşamayan, sıkıntıdan akliselim ile düşünemeyen Vahşi'ye, korkusunu yenmesi için Hz. Peygamber'i öldürmesi gerektiğini ve kendisine her türlü desteği vereceklerini söyleyen Yahudilerin lideri Hay b. 'Ahtab bir diğer kahramandır. Hay, kendilerinin öldürmek için defalarca, birçok yol denemelerine rağmen Allah'ın korumasında bulunan Hz. Peygamber'i öldürememişlerdir. Hay'ın bu denli Peygamberimizi öldürme isteği kinli ve hırslı bir karakter olduğunu göstermektedir.

Vahşi'nin evine gelip O'na övgüler yağdırdıktan sonra Hz. Peygamber'i öldürme planını paylaşan Beni Nadir kabilesinden kendisini 'Kurban' diye adlandıran kişi diğer kahramandır.

Romanın her anında etkisi görülen ve romandaki olayların cereyan etmesinde en büyük etkiye sahip, Vahşi'nin Müslüman olmasına sevinen ancak amcasını hatırlattığı için hüznlenen bir başka kahraman, Peygamberimiz Hz. Muhammed'dir. Hz. Muhammed (sav)'in olaylar karşısındaki sabrı, Mekke'ye hac için geldikleri sene müşriklere olan tavrı ve özellikle Mekke'yi fethettiklerinde hiçbir insana zarar vermeden İslamiyet'e davet metodu bize O'nun güzel ahlakını anlatan örneklerdir.

Bu ana kahraman kadrosuyla karşımıza çıkan romanda yardımcı kahramanlar da yer almaktadır. Romandaki kahramanların tanıtılmasında dinamik metot kullanılmıştır. Yani kahramanlar, olaylar karşısında takındıkları tutum ve davranışlarıyla roman içerisinde tanıtılmaktadır.

Zaman-Mekân

Roman, zaman olarak Bedir Savaşı'ndan (M. 624, H. 2) sonra başlar, Mekke'nin fethine kadar yaşananlarla devam eder ve Hz. Vahşi'nin Yemâme Savaşı'nda yalancı peygamber Museyleme'yi öldürmesiyle son bulur.

Romanda ana mekân Mekke ve Medine çevresidir. Bunların yanında Uhud Meydanı, Tâif gibi yerler de romanda geçmektedir.

Anlatım Teknikleri

Romanda çeşitli anlatım teknikleri kullanılmıştır. Genel itibariyle 3.tekil şahıs (O'lu) anlatım mevcuttur. Ancak diyaloglarda ben'li anlatım da sıkça görülmektedir. Geri dönüş tekniği de romanda sıkça kullanılmaktadır. Ana kahramanın sürekli Hz. Hamza'yı öldürdüğünü hatırlaması o anı yaşayıp acı çekmesi sonra tekrar bulunduğu ana dönmesi buna bir örnek olarak verilebilir. Kahramanın gördüğü rüyanın etkisiyle uyandığında verdiği tepki de romanın belli bölümlerinde tekrarlanmıştır. Diyaloglar romanda sıkça başvurulan bir teknik olmuştur. Birçok yerde kahramanlar karşılıklı olarak konuşturulmuştur.

İç monolog tekniğinin sıkça kullanıldığı da dikkat çekmektedir. Buna Vahşi'nin savaşa gitmeden önce kendi içinden düşündükleri örnek olarak verilebilir. *“Müslümanlarla müşrikler arasındaki savaşa anlam veremiyorum, kılıç bile kaldırmayacağım. Çünkü iki tarafın da sorununu anlayamadım. Bunları çok düşünmüyorum, ben özgürlüğümü düşünüyorum”* (s.16,17). Yine Vahşi'nin savaşa *“ölüm ölümdür, ondan sonra ne olacağını bilmiyorum. Şu hayata lanet olsun bazı sırlarını anlayamıyorum”* demesi ana kahraman üzerinde sıkça bu tekniğin kullanıldığını göstermektedir. Vahşi'nin bir yerde Cahiliye döneminde yaşayan 'Antera b.Şeddâd'la konuşuyormuşçasına duygularını anlatması da dikkat çekmektedir. *“Allah sana rahmet eylesin 'Antera b. Şeddâd, onlar duygularının yüzün gibi kara olmadığını unuttuğular ey 'Antera! Kanın da onlarınki gibidir. Değer bakımından bakılacak olursa sen 1001 efendiden daha yararlı ve güçlüsün”* (s.15).

Vahşi'nin şehit ettiği Hz. Hamza'nın hayalini sürekli görmesi ve O'nun hayaliyle olan konuşması düşsel anlatıma örnek teşkil etmektedir. *“Eliyle mızrağını yokladı yanında değildi. Acaba neden unuttuğu. Nefes nefeseydi şehit ettiği Hz. Hamza üzerine geliyor ve alaylı bir tavırla gülümsüyordu, sanki yaşıyordu. Benden ne istiyorsun? Konuş! Ben seni özgürlüğüm için öldürdüm, savaşa merhamet yoktur”* (s.160-161). Hayalinde gördüğü kişinin de *“sen bu yalanları kendine sakla, sen şeytansın, sefil birinin tekisin ömrün boyunca da sefil olacaksın”* (s.161) demesi Vahşi'yi endişelendirir. Romanın farklı yerlerinde bu tekniğe rastlanmaktadır. *“O'nu görüyorum Hamza... Çok iyi tanırım işte O... ölmedi. Elinde kılıcıyla yaklaşıyor, beni öldürecek... İmdat, öldürecek kurtarın beni. Ben suçlu değilim, Hamza! Cubeyr b. Mut'im beni kışkırttı”* (s.217). *“Vahşi Süheyl'le bir süre konuştuktan sonra 'iman ettim' der. Süheyl! Hamza'yı görüyorum, şimdi bana bakıyor, gülümsüyor. Delirmek üzereyim bu gülümsenin sırrını anlayamıyorum Süheyl elimden tut korkuyorum...”*(s.256). Vahşi Müslüman olduktan sonra Yemâme Savaşı'na katılıp da Museyleme'yi öldürünce rüya görüp de heyecanla uyanması ve bunu yanındakilere anlatması rüya yoluyla anlatıma başka bir örnektir. *“O'nu rüyamda gördüm. Beyaz bir atın üzerindeydi bana gülümsedi ben ise korkuyordum. Ama beni bağına bastı ve öptü. Cennette de kendisiyle beraber olacağımı söyledi...”*(s.269).

Tasvirler

Romadaki tasvirler dikkat çekmektedir. Yazarın özelliği olarak tasvirleri ile eleştirmenler tarafından övüldüğünden bahsetmiştik. Tasvirleri, eserin genelinde öne çıkmaktadır.

Roman doğa tasviriyle başlamaktadır. *“Gece karanlığı dünyayı kaplayana kadar yayıldı, Mekke şehri siyahlarla örtüldü, gökyüzündeki yıldızlar belirli bir şekilde dağıldı. Mekke*

ahalisini bir yığın sır sardı ve sessizlik dört bir yana yerleşmişti ancak bu sahte sessizlik, içerisinde tedirginlikler, kin ve tehlikeli emeller gizlemekteydi. Yarın intikam günüydü...”(s.5).

Kişi tasvirleri ayrıntılı bir şekilde verilmektedir. Fiziki olarak tasvire örnek: *“Siyah yüzünü O’na çevirdi gözünün ışıltısı karanlıkta bir an parladı...”(s.6).* Kahramanların davranışlarının tasviri de romanın ayrıntılı tasvirlerine örnektir. *“Alaycı bir tavırla kahkaha attı...”(s.6).* Hz. Hamza’nın tasvirini, Hint şu kısa ama çok anlamlı cümle ile Vahşi’ye yapmaktadır. *“Hamza kendi başına bir ordudur...”(s.25).*

Yazar, Vahşi’nin içinde bulunduğu psikolojik durumun tasvirlerini de Vahşi’nin diliyle başarılı bir şekilde sunmuştur. *“Bu hayattan nefret ediyorum. Her şeyden nefret ediyorum. İnsanlardan, efendilerden ve kölelerden. Mekke ve Medine’den...”(s.7).* *“Hayatta helal-haram yoktur. Hayat, mal-mülk ve güçten ibarettir. Fakir köleler canlı değiller. Zayıflar yaşamıyorlar, bizler o aptalların gözünde ölüyoruz...”(s. 7).* *“Vahşi savaş meydanına giderken kin ve nefretle etrafa bakıyor, Hamza’nın siması Vahşi’nin hayallerini kaplıyor... Mızrağını arada eliyle yokluyor... Acaba savaş ne zaman başlar? Vahşi sabırsızlanıyor. Hayatındaki en mutlu güne, özgür olacağı güne bir an önce kavuşmak istiyor...”(s.22).* Bunun yanında yaptığı anlaşma itibarıyla özgürlüğüne kavuşacak olmasını Vahşi şu şekilde dile getirir. *“Savaşa gideceğim ve döndüğümde bambaşka bir insan olacağım. Gözler bana saygıyla bakacak, güllücükler beni karşılayacak, övgü dolu sözler duyacağım, herkes Vahşi gitti, Vahşi geldi diyecek. Adım evlerde anılır olacak...”(s.13).*

Vahşi’nin o zamanın ileri gelenlerinin bir arada oturduğu ve birbirleriyle intikam hırslarını paylaştıkları bir anda onlara bakarak onlar hakkındaki görüşlerini şu cümlelerle dile getirmesi, aslında kendisinin Hamza’yı öldürme teklifini sırf özgür olmak için kabul ettiğini gözler önüne sermektedir. *“Ey zavallı topluluk! Sizler hepiniz gururunuzun, kibrinizin ve aptallığınızın kurbanısınız. Efendiler, vücutları ve kalpleri âmâ bir köledir... Eğer insanlar akıllarıyla ve duygularıyla tartılsaydı ben hepinizin efendisi olurdum. Lanet olsun hepinize...”(s.23).* Burada yazar, Vahşi’nin o anki durumunu ve insanlara bakış açısını detaylı bir şekilde sunmuştur.

Vahşi’nin mızrağına verdiği değeri romanın farklı yerlerinde dile getirilmektedir. *“Vahşi yalnız değildi, mızrağı vardı. Vahşi’nin nezdinde mızrağı Mekke’nin ileri gelenlerinden çok daha değerliydi. Çünkü mızrağı söylenmez, kendisini küçümsemez ve kendisinden uzak durmazdı. Bu mızrak Cubeyr ya da Hint gibi bin kişiden daha değerliydi(s.26).”* Bir gün Vahşi sarhoş iken mızrağını birkaç kişi elinden aldıktan sonra ağlar ve bir süre sonra kavuştuktan sonra mızrağa; *“Sevgilim, senle beni ayırmak istiyorlar oysa senin ayrılığın bana babam ve annemden ayrılmamdan daha ağır gelir (s.28)”* der.

Romanda kendisi gibi köle olan bayanlarla bir arada oturan ‘Able’ye Peygamber sorulduğunda Hz. Peygamber’i şu sözlerle tasvir etmesi romandaki kişi tasvirine güzel bir örnektir: *“Yüzünde doğruluğun nuru var. Bakışlarında mütevazılık ve hayâ mevcut. Hiçbir kimse O’ndan yalan bir söz işitmemiştir. Küçüğe de büyüğe de saygı duyar samimi davranır. Düşmanı da dostu da kendisine çeker. Eğer biri bana hayatın boyunca karşılaştığın kişilerden kimin peygamber olmasını istersin diye sorsaydı kesinlikle O’nu seçerdim...”(s.29).”*

Romanda yer tasvirleri ve Uhud Savaşı sırasındaki tasvir göze çarpmaktadır. *“Mekke ve Medine’ye yakın olan Uhud Dağı arası yol uzun, ıssız ve yokuşlarla, zorluklarla dolu...”(s.21).”* *“Uhud Dağı gururlu başını kimselere eğmiyor. Olanları sessizce donmuşçasına izliyor. İnsanlar kuvvetlice savaşıyor, kumlar uçuşuyor ve kılıçlar güneşin*

yakıcı alevinin altında parıldıyor. İnsanların bağirtısı yükseliyor, Müslümanlar düzenli ve güvenli bir şekilde ilerliyor...(s.29).”

Romandaki olaylar çeşitli bölümler şeklinde karşımıza çıksa da ana kahraman Vahşi b. Harb üzerinde yoğunlaşmaktadır. Her bölümde farklı bir olay anlatılıyor olsa da diğer bölümlerle bağlantı hiç kesilmemektedir. Olay örgüsünün farklı bölümlerde sunulmuş olması ancak sonunda tek noktada buluşması romanı okuyan kişide merak duygusu oluşturmaktadır. Olay tasvirleri romanın önemli bir ayağıdır. Bu romandaki olay tasvirleri de başarılı bir şekilde sunulmuştur. Yazar Hz. Hamza'nın vurulduğu anı şöyle anlatıyor. *“Vahşi bir ağacın arkasına gizlendi ve uygun zamanı bulduğu an mızrağı fırlattı. Hamza hala savaşmaya devam ediyordu. Sonra kıyafetinin ve vücudunun ıslandığını fark etti. Gücü kalmamıştı, tutunmaya çalıştı ama başı dönüyordu... (s.33).”* Savaş alanındaki olayın tasvirinin detaylı bir şekilde verilmesi olayın okuyucunun gözünde canlanmasını sağlamaktadır. Yazar, Hudeybiye Antlaşması dolayısıyla Müslümanların Mekke'ye umre için geldiğinde ahalinin durumunu ayrıntılı bir tasvirle anlatıyor. *“Vahşi Mekke'yi görebileceği yüksek bir tepeye oturdu. Mekkeliler Hira, Ebi Kays gibi diğer yüksek yerlere çekildiler. O an geldi, Hz. Muhammed devesinin üzerinde geliyordu... Bilal-i Habeşi Kâbe'nin üzerinde çıkıp ezan okudu ve kalpleri büyüledi... Vahşi çivi gibi yerine çakılmıştı. Müslümanlardan gözlerini ayırmıyordu, onlar tek bir vücut gibi ibadetlerini huşû ile yapıyorlardı...(s.189).”* Mekke'nin fethi olayı da detaylıca anlatılmaktadır. *“Mekke Allah'ın ordusuna kapılarını açtı. Hakka, hürriyete, adalete ve kardeşliğe açtı kapılarını... Fakat güney kapısında İkrime, Benî Bekr kabilesi ve adamları şehri teslim etmeyi reddederek orada durdular. Hz. Muhammed ordusuna mecbur kalmadıkça savaşmamalarını ve kan dökmemelerini emretmişti. Zubeyr b. 'Avvâm ordunun sol tarafında ve Mekke'ye kuzeyden giriyor. Medinelilerin komutanı Sa'd b. 'Ubâde Mekke'ye batıdan giriyor. Muhacirlerin komutanı Ebû 'Ubeyde en yüksek taraftan Hind Dağı'ndan Mekke'ye giriyor... Hâlid b. Velid sağ tarafta Mekke'ye güneyden giriyor...(s.230).”*

Vahşi'nin Peygamber'in huzuruna geldiği gün hem en mutlu hem de en üzüntülü gündü. O gün romanda şöyle anlatılır; *“Vahşi Hz. Peygamber'in huzuruna gelir ve şehadet getirir. Resulullah gülümser sonra önünde duran adama dikkatlice bakınca yüzünde bir hüznün görünür ve şöyle der: Sen Vahşi misin? Vahşi: Evet, Allah'ın Resulü. Kısa bir süre sessizlikten sonra Hz. Peygamber: “otur ve bana Hamza'yı nasıl öldürdüğünü anlat” der. Vahşi gözyaşları içinde anlatır... Bitirdiğinde ise Hz. Peygamber: “yazıklar olsun sana, yüzünü benden gizle” der. Vahşi Müslüman oldu ama... Ne yazık ki o söz zihninden hiç silinmeyecekti... Vahşi Süheyl'e gidip “keşke beni öldürseydi de rahatlasaydım” der (s.259-260).”* Bu olay tasvirindeki ayrıntı olmasaydı bu cümleleri okurken okuyucu çok etkilenmeyecek sıradan birkaç cümle gibi gelecekti. Ancak ayrıntılı tasvir, Vahşi'nin Müslüman olduktan sonra daha önce öldürmeyi bile düşündüğü Hz. Peygamber'in kendisinin yüzünü görmek istememesine ölümü tercih etmesini, yoğun bir duygu ile okuyucuya sunarak etkili bir anlatım sağlamaktadır.

Romanda Vahşi'nin Hz. Peygamber'in vefatından ne kadar müteessir olduğunu görmekle birlikte tüm Mekke halkının akıllarını kaybedecek duruma geldiği yazar tarafından etkili bir şekilde dile getirilmektedir. Vahşi'nin bu acıyı bastırmak için İslamiyet'in yayılması adına yapılan savaşlara katılmasından bahsedilmiş ve özellikle Yemâme Savaşı üzerinde durulmuştur. *“Vahşi, Halid b. Velid ile birlikte Yemâme'ye yalancı peygamber olan Museylemetu-l Kezzâb' giderler... Savaş başlar, Vahşi'nin gözleri onu aramaktadır. O'nu gördüğünde Vahşi, Hz. Hamza'ya fırlattığı aynı mızrakla nişan alır ve Museyleme'yi yere yığar...(s.267-268).”*

Dil-Üslup

Romanın dili yazarın sürekli vurgu yaptığı ve kendisinin de eserlerinde kullandığı edebi dil (el-Luġatu'l-Fusha)dir. Yazar, romanda diyaloglarda dahi bunu kullanmaya özen göstermiştir. Ayrıca roman, herkes tarafından anlaşılabilir basit bir dille yazılmıştır. Dili basit olmasına rağmen bayağılıktan uzak ahenkli bir dildir. Yazar anlatım sanatlarını iyi kullanan usta bir kalem, kuvvetli bir üsluba sahip, okuyucunun zevkle takip edeceği bir yöntem kullanmaktadır. Eserlerinde sade bir dil kullanmıştır. Toplumun her kesiminden insanın rahatlıkla anlayabileceği ve zevkle takip edeceği akıcı bir üslubu vardır (Beyca, 2008).

Sonuç

Yazarın bu romanı, İslamiyet'in doğuşunda Müslümanları ilgilendiren bir olayı ele alması ve sunuş tarzı itibariyle tarihi bir romandır. Tarihi roman, konularını tarihte yaşamış kahramanlarla, onları kuşatan gerçek veya hayalî kişilerin hayat ve maceralarından alan roman türüdür. İslam'ın doğuşu sırasında köle olan Vahşi üzerine kurgulanan roman, o günün tarihi bilgilerine dayanarak okuyucunun sıkılmadan o günün bilgilerine vakıf olmasına sebep olmaktadır. Romandaki tasvirler eleştirmenler tarafından yazarın takdir edildiği bir durumdur. Yazar, bu eserinde ve diğer eserlerinde tasvirî kullanım gücüyle beğenilmiştir. Romandaki ayrıntılı tasvirler okuyucuyu olayların içine çekmekte ve olayları canlandırmasına yardımcı olmaktadır. Diyalogların sıkça yer aldığı roman okuyucuya sıkılmadan okuma fırsatı vermektedir. Yazarın diğer eserleri de anlatım ve üslup açısından birbirine benzerlik arz etmektedir. Eserlerinde genellikle İslami prensiplerin hâkim olduğu yazar, bu eserinde de İslamiyet'in doğuşunda yaşanan tarihi bir olayı ele alarak okurlarına sunmuştur.

KAYNAKÇA

Beyca, Fatma Betül, (2008), *Necib el-Kilânî Hayatı, Eserleri ve 20.yy. Arap Edebiyatındaki yeri (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi)*, İstanbul, M.Ü., Sos. Bil. Enst.

el-Kilânî, N., (1987), *El-İslamiye ve 'l-Mezâhibu 'l-Edebiyye*, Beyrut, Muessesetu'r-Risâle.

el-Kilânî, Necîb, (1979), *Kâtîlu-Hamza*, Beyrut, Müessesetu-l Risale.

el-Cemal, Ebu'l-Hasan (2015), *'Hattâ lâ Nense Necib el-Kilânî*, <http://nagibelkilany.blogspot.com.tr/> (e.t. 15.03.2015).

el-İdrisi, Ebu Zeyd el-Makarri, *نجيب الكيلاني .. سيرته بقلمه*, http://www.ikhwanwiki.com/index.php?title=نجيب_الكيلاني_.._سيرته_بقلمه (e.t. 14.03.2015).

el-Kilânî, N., *Necib el-Kilani ve İslam Romancılığı*, http://www.ikhwanwiki.com/index.php?title=%D9%86%D8%AC%D9%8A%D8%A8_%D8%A7%D9%84%D9%83%D9%8A%D9%84%D8%A7%D9%86%D9%8A (e.t. 14.03.2015).

el-Kâ'ûd, Hilmi Muhammed (2009), *نجيب الكيلاني أول روائي إسلامي*, <http://www.startimes.com/f.aspx?t=16978371> (e.t. 10.01.2015).

el-Kilânî, N. *Necib Kilânî'nin Eserleri*, <http://majles.alukah.net/t132599/> (e.t. 16.12.2014).

Yusuf, R.M.H., (2005), *20 İslam Alimi ve Müfekkiri ile Son Mülakatlar*, Beyrut, Dâru İbn Hazm.(Çev.:HikmetAkpur).

https://www.academia.edu/9807944/Necib_el_Kiylani_%C4%B0le_Yap%C4%B1lan_Son_R%C3%B6portaj (e.t. 16.03.2015).